

Kapitola 6 – Proč potřebujeme vykládat Písmo?

Přemýšleli jste někdy, proč v podstatě neexistují žádní teologové a křesťanské církve, které by pracovali bez Bible? Všichni tvrdí, že zakládají svou teologii na Bibli, a přesto docházejí k zásadně odlišným závěrům. Bez odkazu na Bibli není možné mluvit o Bohu a křesťanské víře. Je překvapivé, že i když komentátoři a organizace sdílí stejný základ na Písmu, často dochází k odlišným závěrům. To vysvětluje velké množství existujících denominací pod deštníkem křesťanství. Částečně je to z důvodu, že ne všichni teologové a církve jsou ochotni přijímat jedině Písmo za autoritativní připouštějí i další zdroje. Rozum, zkušenost a tradice se vplížili a ovlivnili výklad Bible i teologických rozhodnutí. Ale dokonce i věřící, kteří se hlásí k principu *sola Scriptura* a přijímají Bibli tak, jak ji čtou, dochází k odlišným názorům ve stejných tématech. Proč se to děje? Odpověď na tuto otázku zahrnuje mysl a životní zkušenost čtenáře.

Nikdo nepřichází k Bibli s prázdnou myslí

Každý člověk se bez výjimky drží víry, kterou přijal, když se dostal k úloze výkladu Bible.¹ Nikdo nepřichází k Bibli s prázdnou myslí. Naše různé zkušenosti, výchova, vzdělání, odborná příprava, a názory ovlivňují způsob čtení Písma. Je otrápanou frází, že při našem vykládání nemůžeme dosáhnout úplné neutrality, nebo absolutní objektivity. Jakékoliv teologické přemýšlení je vždy ovlivněné pozadím základních předpokladů o přirozenosti světa a Boha. I další faktory ovlivňují náš výklad Písma například vliv kultury, ve které žijeme. Často se přehlíží prostředí čtenáře, svět, ze kterého čtenář přistupuje k textu Písma. Proto se na to potřebujeme blíže podívat.

Naše předporozumění

Předporozumění má významný vliv, který může zkreslit náš výklad Písma a odvést nás od významu biblického textu.² Tím myslíme, že ještě *předtím*, než začneme podrobně studovat si už přinášíme předem vytvořené představy a znalosti. Toto předporozumění je vědomé, nebo nevědomé a vždy jeho vliv zahrnuje „specifickou zkušenost a předchozí setkání s textem, které nás vedou k domněnce, že tomu už rozumíme.“³ Předporozumění vždy zahrnuje vše, co jsme slyšeli „ve sboru, při studiu Bible a při našem soukromém čtení Bible. Nicméně předporozumění biblických textů také ovlivňují chvály a další křesťanská hudba, popové písně, vtipy, umění a nebiblická literatura jak křesťanská, tak i sekulární. Podobně se do toho vkládá i kultura.“⁴

Problém s předporozuměními je v tom, že některá mohou být přesná a jiná nepřesná. Takže i když může být správné nějaké předporozumění dané biblické pasáží, je nepodložené, pokud biblický text nebyl pečlivě a důkladně studován. Je nebezpečné se domnívat, že předporozumění je vždy správné. Hledání pravdy vyžaduje velkou pokoru, protože lidská povaha přirozeně sklouzává k sebevědomí. Toto sebevědomí, nebo pýcha má na vykladače neblahý vliv, protože „nás vede k myšlence, že jsme znali správný význam ještě předtím, než jsme vyvinuli patriční úsilí k jeho získání. Pýcha obvykle nečeká na naslouchání, ta už to předem ví.“⁵ Pýcha vyzdvihuje názor čtenáře nad Boží Slovo a v extrémní situaci „je možné postavit na stejnou úroveň něčí skeptickou pýchu vedle skeptické

¹ Jedna důležitá role předpokladů při vykládání, viz Frank M. Hasel, “Presuppositions in the Interpretation of Scripture,” in *Understanding Scripture: An Adventist Approach*, ed. George W. Reid (Silver Spring, MD: Biblical Research Institute, 2005), 27–46.

² Zde sledujeme vynikající diskuzi o předporozumění: in J. Scott Duvall and J. Daniel Hays, *Grasping God’s Word: A Hands-On Approach to Reading, Interpreting, and Applying the Bible*, 3rd ed. (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2012), 137–146, esp. 139–144.

³ Duvall and Hays, *Grasping God’s Word*, 139.

⁴ Duvall and Hays, 139.

⁵ Kevin J. Vanhoozer, *Is There a Meaning in This Text? The Bible, the Reader, and the Morality of Literary Knowledge* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1998), 462.

pýchy někoho jiného.⁶ Pýcha a její ohavnost nevede k pokoře, ale k pokoření a zesměšnění biblického textu.⁷

Zlé dvojče vykladačské pýchy je vykladačská lenost. Přehlíží svobodu čtenáře i jeho odpovědnost a spoléhá se na ostatní—na televizní kazatele, na učitele, komentáře, dokonce i na Ducha svatého—aby sdělili čtenáři význam textu. Vede čtenáře k tomu, že se nebude snažit pečlivě věnovat samotnému textu.⁸

Oproti pýše, která nechce naslouchat, nebo lenosti která nekriticky poslouchá a jednoduše přijímá myšlenky druhých, musí být naše poznání ovládané pokorou.⁹ Pokorný postoj je ochota podřídit svou víru vyšší autoritě. Je to přijetí přesvědčení, že Bůh a jeho Slovo jsou větší než lidský rozum a naše současné poznání. Musíme ochotně dovolit biblickému textu, aby tvaroval a přetvářel naše předporozumění, takže naše myšlení a činy se budou více přibližovat biblickému pohledu.

Postavení nad Slovem místo pochopení Slova

Dalším nebezpečím předporozumění je, když přistupujeme k textu s předem určenou teologickou agendou. To přináší závěry ke studiu Božího Slova spíše než připuštění objevů, které formují objevy. Tento lidský sklon vyžaduje otevřenost, upřímnost a hledání na modlitbě, abychom se vyhnuli postavení *nad* Slovem Božím. Také vyžaduje se záměrně podřídit *pod* Boží Slovo. Musíme chtít umožnit Bibli, aby tvarovala naše myšlenky a poznání. V souvislosti s tím nabízí Ellen Whiteová tuto radu:

„Při studiu Slova odložte své předem vytvořené názory a své zděděné a vypěstované představy před dveřmi zkoumání. Nikdy nenajdete pravdu, pokud budete studovat Písmo, abyste potvrdili své vlastní myšlenky. Nechte je před dveřmi a vstupte s kajícím srdcem, abyste slyšeli, co vám chce Hospodin říct. (...)

Nečtěte Slovo ve světle předchozích názorů; ale studujte jej pečlivě, s myslí osvobozenou od předsudků a s modlitbou. Když při četbě získáte přesvědčení a uvidíte, že vaše oblíbené názory nejsou v souladu se Slovem, nesnažte se napasovat Slovo na své vlastní názory. Dejte své názory do souladu se Slovem. Nedovolte, aby to, čemu jste v minulosti věřili, nebo, jak jste jednali ovládalo vaše poznání.“¹⁰

Bez takové otevřenosti a upřímnosti není možné napravit předporozumění. Text Písma svatého musí modifikovat a přetvářet naše předpoklady a předporozumění, které má ovlivňovat samotná Bible. Místo toho abychom se uzavřeli do hermeneutického kruhu, kde vkládáme do Písma to, co si přinášíme k Písmu, měli bychom mluvit o hermeneutické spirále, kde roste naše poznání a je přetvářené a rozšiřované čtením Písma. Postupné působení Božího Slova, které pomáhá vykladači dát jeho předporozumění do bližšího souladu s biblickou pravdou umožňuje vykladači spíše intenzivněji přemýšlet s biblickým textem než pouze o textu Bible. Takže samotný Bůh skrze Bibli a Ducha svatého vytváří ve vykladači nezbytné předporozumění a nutnou perspektivu ke správnému pochopení Písma.¹¹

Bible důsledně představuje, že lidé nejsou zajatci svých předporozumění, že by nemohli být změněni. Například v Tesalonice Pavel „k nim mluvil na základě Písem. Vysvětloval a předkládal jim, že Mesiáš musel trpět a vstát z mrtvých“ (Sk 17,2-3). Následkem toho „někteří z nich se dali přesvědčit

⁶ Vanhoozer, *Is There a Meaning in This Text?*, 463.

⁷ Vanhoozer, 463.

⁸ Vanhoozer, 463.

⁹ O důležitosti pokory viz Hasel, “Presuppositions,” 34, 35.

¹⁰ Ellen G. White, *Messages to Young People* (Nashville, TN: Southern Publishing, 1930), 260.

¹¹ Srov. Gerhard F. Hasel, *Understanding the Living Word of God* (Mountain View, CA: Pacific Press®, 1980), 77, 78.

a připojili se k Pavlovi a Silasovi, také velké množství Řeků, kteří uctívali Boha, a nemálo předních žen“ (v. 4).

Nedostatečná znalost Slova

Další nebezpečí je spojené s nedostatečnou znalostí Slova. Důvěrná znalost biblického obsahu je skvělá a chvályhodná, pouze pokud si nemyslíme, že známe příběh a že už jej nepotřebujeme pozorně číst a nejsme pokoušeni k opuštění od pečlivého studia. Kvůli tomu některé často citované biblické pasáže ztratily svůj skutečný význam. Například když mluvíme o požehnání dvou nebo tří, kteří se sešli na modlitebním setkání, často citujeme slova Ježíše: „Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni v mé jméno, tam jsem já uprostřed nich“ (Mt 18,20). I když je požehnáním myslet na Ježíše, tento text nemluví o moderních modlitebních setkáních. Pečlivé a pozorné čtení původního kontextu ukazuje, že mluví o obnově vztahu bratrů. Následování kroků, které předtím popsal (v. 15-18) přinese jeho přítomnost a požehnání. Kdokoli se bude řídit tímto modelem smíření, je mu zaslíbeno, že tam bude Ježíš přítomen bez ohledu na počet zapojených lidí.

Kultura ovlivňuje náš výklad Písma

Kultura je jedním z nejsilnějších prvků, které formují naše předporozumění. „Kultura je kombinací rodinného a národního dědictví. Učíte se jí od své mámy během snídaně, od dětí na školním hřišti a z YouTube. Je směsí jazyka, zvyků, příběhů, filmů, vtipů, literatury a národních zvyků.“¹² Tvé rodinné pozadí také formuje tvůj kulturní svět. Z našich rodin si přebíráme mnoho našich dobrých či špatných hodnot, myšlenek a představ. Pokud vyrostete s násilnickým otcem, bude pro vás těžké přijmout biblický obraz Boha jako milujícího otce. V tomto případě zátěž vašeho rodinného pozadí vám komplikuje poznání biblické pravdy o Bohu. Nicméně komplikace neznámá, že by bylo nemožné, aby zneužívaný člověk mohl pochopit pravý význam biblické pravdy, „ale znamená to, že bude muset více pracovat na překonání některých negativních obrazů ze svého dětství.“¹³

Podobně automatizované představy a odpovědi, na které jsme si zvykli představují výzvu pro dostatečné pochopení biblických pasáží. Například Pavel nás v Ř 13,1-7 vybízí k poslušnosti vládnoucích autorit. Co to znamená, pokud žijete v pokojné demokracii? Co když žijete pod autokratickou vládou despotického panovníka? Američtí autoři současných hermeneutických učebnic používají tuto pasáž k položení následujících otázek (zacíleno primárně na americké čtenáře): „Bylo by špatné, kdybyste se s myšlenkou na tuto pasáž zúčastnili bostonského pití čaje v roce 1773? Při protestu proti novým daním na čaj vysypali američtí ‚patrioti‘ v bostonském přístavu tuny čaje někoho jiného. Byl tento čin v souladu s křesťanským myšlením?“¹⁴ Nebo si položíme ještě významnější otázku: „Byla americká revoluce odmítnutím poslušnosti Ř 13,1-7? Pamatujte, že revoluce byla více o ekonomické než náboženské svobodě. Pamatujte také na to, že když Pavel píše Římanům, byla vláda v Římě mnohem více utlačovatelská a tyranská, než kdy byla britská vláda Jiřího III. Co si myslíte?“¹⁵

I když je tento příklad amerických autorů zacílen na americké myšlení, stále ilustruje zajímavou myšlenku. Zřídka zpochybňujeme morálnost naší národní kultury. Obvykle je představovaná jako skvělá a nádherná. Ale žádná kultura není neutrální a bez chyby bez ohledu na to, jak ji máme rádi. Pokud začneme náš výklad biblického textu (v tomto případě Ř 13,1-7) předem vytvořeným rozhodnutím, „které *nemůže* kritizovat revoluci, potom naši kulturu stavíme nad Bibli.“¹⁶ Je nepohodlnou výzvou dovolit Bibli, aby kritizovala dokonce i naši kulturu a nemá to být naopak. Nicméně jsme primárně občané Božího království a máme následovat Boha a jeho učení.

¹² Duvall and Hays, *Grasping God's Word*, 141.

¹³ Duvall and Hays, 142.

¹⁴ Duvall and Hays, 143.

¹⁵ Duvall and Hays, 143.

¹⁶ Duvall and Hays, 144; zdůraznění je v původním textu.

Dva omyly ve výkladu

Ve skutečnosti byla Bible napsaná v rozdílných kulturách, vznikla v různých dobách a na různých místech, je jasné, že se nemůžeme vyhnout výkladu těchto skutečností. Musíme tvrdě pracovat, abychom se vyhnuli nástrahám předporozumění, předpokladů a kulturním předsudkům. Naše těžká práce bude přínosná, když se vyhneme dvěma základním chybám.

První chybou je, když přistupujeme k Bibli s nesprávnou metodou a vykládáme Bibli jako kdyby Bůh neexistoval. Tam, kde Písmo nepovoluje použití vlastního druhu a hranic výkladu, máme ji vykládat cizím světonázorem. Chybná metoda nevyhnutelně vede k chybným závěrům a nesprávným výkladům jejího obsahu. Druhou chybou, které bychom se měli vyhnout je, když využijeme správnou metodu, ale špatným způsobem: nekonzistentní používání *sola Scriptura*. Musíme Bibli dovolit, aby přetvářela všechna naše předporozumění. Kdy že podřídíme této metodě studia Bible, upřímnému hledači pravdy přinese světlo a pochopení.

Abychom se naučili žít sami se sebou, vyžaduje to odhodlání i ochotu podřít se Písmu a dovolit Bibli, aby fungovala jako jednotící pouto. Bůh svým Slovem dokoná své dílo na sjednocení naší teologie, srdce i myšlení.